

ZONA DE CLIMA TROPICALA

In emisfera nordica, mediile tropicale se situeaza la sud de Tropicul Racului. Ele se intind, in Africa, din Senegal pana in Etiopia. In emisfera sudica, mediile tropicale se gasesc la nord de Tropicul Capricornului, in Africa, in sudul Zairului, Angola, Zambia, Namibia, Zimbabwe si Mozambic si chiar insula Madagascar.

In regiunile tropicale, temperaturile sunt ridicate tot timpul anului si exista putine variatii: temperatura medie lunara depaseste adeseori 18 grade Celsius. Numai cantitatea ploilor variaza de la o zona la alta. Spre deosebire de mediile temperate, ritmul anotimpurilor este determinat aici nu de temperatura, ci de durata si abundenta ploilor. In general, ploile sunt rare in apropierea tropicelor si tot mai abundente cu cat ne apropiem de ecuator. In zonele mai apropiate de tropice, anotimpul ploios, numit si anotimpul umed, este foarte scurt, in timp ce anotimpul secetos este foarte lung: acesta poate dura uneori 9 luni fara a fi intrerupt decat de ploi slabe ca in Mali, Africa. Este vorba in acest caz de un climat tropical secetos. In schimb, in zonele din apropierea ecuatorului, anotimpul ploios este foarte lung, acesta fiind climatul tropical umed. Anotimpul secetos este foarte scurt si durata lui scade cu cat ne apropiem de ecuator, fara a disparea insa total: aceste regiuni cunosc cel putin doua luni de seceta.

Aspectul general al peisajelor tropicale depinde in mare masura de cantitatea ploilor. In regiunile cu un climat tropical arid, peisajele sunt aproape desertice: iarba nu apare decat din loc in loc (aceasta este stepa). Cu cat ne indepartam mai mult de tropice spre ecuator, cu atat iarba devine mai deasa, fiindca ploile sunt mai abundente; savanele ierboase acopera solul. Imediat dupa aceea apar arborii: aceasta este savana arboricola si lemnoasa. Zonele cu umiditate mai mare sunt acoperite de paduri.

SAVANELE AFRICANE

In regiunile tropicale, iarba acopera mari suprafete: acestea sunt savanele. Ele au un aspect diferit (predomina mai mult sau mai putin iarba si arborii), in functie de cantitatea ploilor din timpul anului. Astfel, trecem de la savana ierboasa, la savana arboricola, apoi la cea lemnoasa. Savanele ocupa suprafetele cele mai mari din Africa: la sfarsitul anotimpului ploios, ele devin spatii nefarsite cu ierburi verzi si, uneori, cu anumite specii de arbori bine adaptati la caldura.

In regiunile unde anotimpul secetos dureaza mai mult, solul este acoperit de iarba inalta, ca iarba-elefantului, care poate atinge o inaltime de 5 m. vegetatia formeaza un covor foarte des, fara arbori sau arbusti: aceasta se numeste savana ierboasa sau savana goala.

In anotimpul secetos, vegetatia este in repaus; ea isi revine foarte repede odata cu primele ploi.

In regiunile unde anotimpul secetos este ceva mai lung, apar arborii: in acest caz, vorbim de savana arboricola. Aici creste baobabul, cu trunchiul gros, in care este inmagazinata apa, arborele de paine, ale carui fructe mari, galben-verzui, sunt comestibile, acacia. Savanele care beneficiaza de o umiditate mai constanta si de un oarecare echilibru intre anotimpul secetos si cel ploios, sunt savanele lemnoase. Talia

arborilor nu depaseste 15m, dar radacinile lor foarte adanci pot atinge o lungime de 20 m. Numim "savana-parc" tipul de peisaj in care arborii cresc grupati, in special in jurul surselor de apa.

ANIMALELE DE SAVANA

Animalele cele mai numeroase din savana sunt marile erbivore: gnu, zebre, bivoli, girafe si elefanti. Acestia din urma consuma cel putin 150 kg de vegetale pe zi. De aceea, ei trebuie sa se deplaseze rapid pentru a-si gasi hrana necesara. Astfel, cand iarba devine rara, gnu si zebrele inainteaza in siruri lungi spre noile pasuni; migratia lor corespunde cu ritmul anotimpurilor. Viata in turma face erbivorele mai putin vulnerabile in fata animalelor de prada ca leii, leoparzii, gheparzii.

Aceste animale salbatice ataca mai usor animalele izolate sau bolnave. Starvurile, care se gasesc din abundenta, sunt imediat devorate de vulturi si hiene.

In savana mai traiesc si numeroase alte animale: pasari (dropii, barbus, gangas), reptile (soparle, serpi), insecte (furnici, libarci, lacuste, termite).

POPOARELE SAVANELOR

In savane, unele popoare practica agricultura, altele traiesc din cresterea animalelor. In jurul satelor, se gasesc gradini si livezi in care cresc legume si pomi fructiferi (rosii, ceapa, cartofi, bananieri). Dincolo de aceste gradini se intind lanuri de mei. In zonele secetoase ale Africii, aceasta este cea mai cultivata cereala. In regiunile mai umede, intalnim si lanuri de sorg, porumb, manioc si igname. La o distanta mai mare de sate se practica o agricultura itineranta, pe arsuri. Taranii dau foc savanei pentru a o desteleni si defrisa. Cenusa rezultata in urma acestor incendii serveste ca ingrasamant si ajuta culturilor, dar solul se epuizeaza repede. Atunci campurile sunt abandonate si zonele de cultura sunt mutate. Uneori, daca locurile de cultura sunt prea indepartate, se construiesc un nou sat in apropiere.

Peulii, care traiesc in zona dintre Senegal si Sudan, sunt in principal crescatori nomazi; ei au turme de capre, precum si de zebu si de camile. Aceste animale sunt foarte bine ingrijite, fiindca furnizeaza hrana, imbracaminte, precum si produse lactate care sunt oferite cultivatorilor sedentari. Pentru a-si creste turmele, peulii trebuie sa se deplaseze, fiindca iarba nu se reface suficient de repede, iar sursele de apa s-ar epuiza daca vitele s-ar adapa in acelasi loc prea mult timp.

Agricultorii si crescatorii de animale fac schimb de produse. In schimbul unei parti din recolta lor de cereale si legume, peulii ofera dogonilor carne si produse lactate, sare si peste uscat.

Dogonii ocupa in Mali marginea unui platou, numit faleza Bandiagara. Satele lor, cu case de pamant, sunt prinse de peretii falezei, care domina de la o inaltime de cateva sute de metri savana din jur.

Pentru a-si depozita recoltele, dogonii construiesc silozuri inguste si inalte, cu acoperisuri tuguiate, din paie. Peretii sunt foarte netezi, ca sobolanii sa nu poata ajunge pana la deschiderea aflata la peste 2 m de sol.